

אבייטל ענבר

יום מסע

לכחות מהבע

מאז שקיימים בתיקפה בפאריס,
נהגה הבוהמה להתכנס בהם ■ חלק חשוב
מהشيخ האינטלקטואלי מתנהל בתיקפה
ובמסעדות שהיוצרים אוהבים

בתמורה לחידוש הזמןו של ספל
הקפה אזי-לה מדי שעתיים, להיוון
מכrisk ומיוריות גולואז.
הציירים יכלו לעיתים למן
ארוחה ברישומים משורטבים בחור-
פה על דף של פנקס. אבל הסופ'
רים העניים נאלצו לשלם. היו בתיא-
רונות סРОחות ובדרכם עלובים
בבתי מלון דלים, שביהם לא היה
שם מקום לכטוב. כדי לעבד נא-
צוו למצוא מקלט במקומות המר-
רים ארדואז,لوح צפחה, כלומר –
חו. חלפו הזמנים שבהם מושר-
(המשך בעמוד הבא)

שהיוצרים אהבו ועודם אוהבים.
המיומי של הספרות, בעיקר
בראשית דרכם, היו רובם כולם
טלפוןאים. להציג הכרה של מ"ל
МОVEL נחשב בעיניהם יותר מלי-
מכוח. היו שכך, רבים היו בדי-
רות סРОחות ובדרכם עלובים
בבתי מלון דלים, שביהם לא היה
שם מקום לכטוב. כדי לעבד נא-
צוו למצוא מקלט במקומות המר-
רים ארדואז,لوح צפחה, כלומר –
בתיהקפה. בקרוב קהל של עמי-
תים יכלו לשבת מבוקר עד עוב,

עיר האורות היא עיר
המאות. מראשית
העתן המודרני היא
בירת חי הרוח של
אירופה והעולם כולו, מוקד יחיד
במנון של תיסיסה אינטלקטואלית
ומונתית המספקת דחף יצירתי
לטופרים ולאמנים.
הרוח אינה יכולה בלי חומר,
מאז שקיימים בתיקפה בפא-
ריס, נהגה הבוהמה להתכנס בהם.
חלק חשוב מהشيخ האינטלקטואלי
אל מתנהל בתיקפה ובמסעדות

קפה פאריסאי.
לשכנת מובוקר עד
עור בתמורה לחידוש
הזמן ספל הקפה
מדי שעתיים
צילום: ויז'ואל

לה גראן ופור של השף גי מארטן. שלושה כוכבי מישלן שנה אחר שנה

מרחרכה). ריח ניחוח בכל הכבci!
משורר 4: הו! אופה פיטו!
משורר 5: הוגה מחשבות –
ורבנהחותמים!
ראגנו: בן רגע אתם כל גבולות
הם נמחים!
משורר, מלקט עוגה: מה חדש יצ'
רת ראנגו?
ראגנו: מתכוון של עוגה בשיר וחד
רווי!
משורר: נשמענו מיד!
משורר, סוקר את המאפה שלקה:
פחזנית זו חבשה כובעה בצד.
משורר: דובשנית זו מלוחה את
המסורת הרעב, בעיניה שקדים
וגבותיה סבר ערוב.
משורר קבע לו מושב אצל מגש
עוגות ממולאות זבדה:
אנו שומעים!
משורר, מועך קלות עוגת קצפת
בין אצבעות:
זאת פולטת הקצפת מצחוק!
משורר, נוגס היישר ממאפה הנ'
בל הגודל:
לראשונה, נבל הוא לי לחם חוק.
ראגנו: מאפה בחרוזים.
כיצד מכינים עוגיות משקדים.
דף עד היה קפין נכר
ביצים-מספר.
לתוכן הקצף צוק
מיין אטרוגים מובהר.
אחר,
תוסיפ' חלב שקדים מתוק.

שתי שורות,
האם לא תתן, איש-לבב...
ראגנו: לחמניות...
לייניר, בחומרה: אך בחמאה וחו-
לב!
התאהב תיאטרון?
ראגנו: עד כדי שגעון!
לייניר: אף כאן העוגות ממשות
לו ממו!
ביינינו, מוקמך כאן היום,
כמה בשביבו שלימת שכרי?
ראגנו: קציפות ארבע ופחזניות
תריסר!
המערכה השניה נפתחת אצל
ראגנו بما שמכונה לה רוטיסרי
דה פואט, בית המצלחה של המ-
שוררים, שבו מנסה וראגנו לפרש
בין אילוצי הפרנסת להלט השי-
ריה. בעוד הוא יושב אל שולחן
קטן וחוזר בראשות רוויית השר-
אה, נקצחים ובאים חוסיו – הח-
רוויזים הדלפוניים.
ראגנו: משוריין יבו!
לאורחותם הראשונה!
משורר 1, בהיכנסו, לראנגו:
עמיתי!...
משורר 2: עמידת יקר!...
משורר 3: עיט החנטומים! (הוא

זאק בול בלה קופול. במשך עשרות שנים מוקם המפגש החשוב באירופה

לכתב מהבטן

(המשך מעמוד קודם)

דר אכל כהלה ושתה כתת בתמור
רה לשיר שכתב בוידבקום והקדמי¹⁹
שו לטבה.

חרוזים ופחזניות

את שיטת הבארטר הנאה מכל
למת דמותו הנוגעת לב של הפ-
אטיסיה (מגדןאי) סיירין ראנגו
נו (Ragueneau), איש המחזית
הראשונה של המאה ה-17, שבעי-
ניי בלי תורה, כלומר שירה ותיא-
טורן, לא היה טעם לקמה – העיר
גות שהגה ואפה באהבה והבש-
רים שצלחה. בית העסק שלו אכ-
לו מושורים بعد כמה חרוזים קור-
ליים בשבחו של הבעלים – וכנדג
הازנה לחרזוי-שלו. כל הרעבים
שידעו לאחוז בעט סופר גדשו את
בית האוכל, מה שהרחיב את לבו
של הבעלים, וצימק את ארנקו.
את ראנגו נ齐יה המוזאי אדי-

**בעיני ראנגו, בלי תורה, כלומר שירה ותיאטרון, לא היה
עם لكمח - העוגות שהגה ואפה באהבה והבשרים שצלחה. בבית
העסק שלו, משורדים אבלו بعد כמה חרוזים קולעים בשבחו
של הבעלים - ובנגד האזנה לחרזוי-שלו**

צילוםום: וויאאל

מבט מבחוץ על בית הקפה

זאן פול סארטר (במרכז), סימון דה בובואר והבמאי קלוד לנצמן בקפה פלו

אנאיס נין, לורנס דארל, המינגוויי וסקוט פיצ'רלד, וגם גרשווין ואיינשטיין. בהמשך, נכנסו אמנים הבמה. ג'וזפין בייקר, מלוהה במד' כיר צ'יר ושמו ז'ורז' סימונון, ז'ואן אגן, מישל סימון ואחרים. המינגוויי שב עם כוחות צraftת החופשית ו"שחרר" את לה קופול, הוותיקים חזרו, ועם באו סארטר טר ובובואר, שגם אם מזויה יותר עם סן-ז'רמן. היה להם בלה קופול שלוחן שמור (חם התגוררו במילון סמוך), ושם קיבל סארטר מכתביהם. דור חדש נכנס בשנות החמשים, עם יונסקו וד'אל, בריזיט באדרון, ומילא. היום, מכל זה נותרו רק הבראסרי, הנטטלה, ובית קברות שהוא כמעט של ארונות הגדה השמאליות.

לחידמות לסארטר

משנות השלושים ועד שנות השישים של המאה ה-20, חברה רה של משכילים וסופרים, שהות רכמה בסן-ז'רמן-דה-פרה, נתנה את הטון ורתקה אל מוצאי-פה ופרי עטה עלם ומלואו. לפניה מלחמת העולם השנייה והבירה מיל' העולם השנינו ומיד לאחריה מל' קו האקויסיטנציאליים והג'. בחרורה המובליה היו זרים שהתחי קלמו להפליא, כי פאריס, שאינה

(המשך הבא)

מר: בית-մבש של שיכר (שהפק שמן של מסעדות גדולות המגייסות בעי' קר אוכל אלזסי) הגadol בפאריס, בעיצוב הדור ויפה שביצעו אמנים רבים, שלא חתמו על תרומותיהם. סייפור ההצלחה כבר נמשך 80 שנה. ספר על לה קופול זה כמו לצטט מתוך ספרי כל המיום של

נאפרנס אמנים. בהמשך באו מורה דיליאני, כמה מאמני האכול דה פארו ושאר זרים וצרפתים: סוטין, זודקן, שאגאל, ל'ז', ליפשיץ ואחר-רים. בסביבה גרו ואן דונן ופיקארס, לצד קוקטו, ברוטון, טווצקי ול'-ניין, איליה אהרבנבורג סטראוונס-קי. האמנים "חו" בבתי-הקפה, ולא-

פוגש בז'....
מסורתים: מצוין! נפלא!
מושורר, כמעט ונחנק מלעה:
הא!

סיראנו: אם אין טועה,
אתה מדבר והם זוללים!
ראגנו, בלחש, ובוחיק:
אני רואה...
ואני מביט פן מבטי יפריעם.

שכרי כפול בהקריאי שיר לי'
ניהם, בהיותי מספק את חלשי'
תי לחزو
ובתתי פת לחם לאשר אין לו
הזה.
סיראנו, טופח על שכמו:
נשאת חן מלפני!....

לחיות בבית-קפה

פני מלחמת העולם הראשונה אף שלושה דורות. בין האורחים בימי סיבת הפטיחה היו קופטו, פוג'יטה, מאן רה ובל' סנדראו. באו אמריקני צלים וסופר. צרפת, יפני, אמריקני ושוודיר. היחס בין צרפתים לזרים נשמר במשך שירות שנים, שבמי הילך היה לה קופול מקום המפגש האמנים היהודיים הרבים עזבו, הבינלאומי החשוב באירופה לצ'י'רים, סופרים, אנשי תיאטרון וקול-נוע; רובם לקוחות קבועים. לא היה סן-ז'רמן, ולמוניפרנס לא היה

משמעות שניים. אם כי היו ציירים שהרתוiko כמה מאות מטרים צפונה לבתי-הקפה של סן-ז'רמן, ומושורר וסופרים שנשבעו במוניפרנס. אס. ובאים נددו כה וכלה.

לח'י הרוח והבומה בגדה השמאלית שלושה מוקדים: הרובע ה-6 האינטלקטואלי, סביב כיכר סן-ז'רמן-דה-פרה, חלקו הצפוני, הבוהמי, אני, של הרובע ה-14, מונופארנס, והרובע ה-5 החלדי, סביב הסטורון. החלוקה בין סן-ז'רמן למונופארנס, בمعنى הבחנה מקובלת בין כתובים והויג'ידעות מכאן לאנשי המכחול והמקבת משם היתה שריה וקיי' מתعشרות שניים. אם כי היו ציירים שהרתוiko כמה מאות מטרים צפונה לבתי-הקפה של סן-ז'רמן, ומושורר וסופרים שנשבעו במוניפרנס. כבר במאה ה-19 התיישבו בו

החופש ו"שחרר" את לה קופול, הוותיקים חזרו, ועם באו סארטר,
שgam האם מזויה יותר עם סן-ז'רמן, ועם
היה להם בלה קופול שלוחן שמור, ועם
קיבול סארטר מכתבי מעריצים

מושוררים. חגגו בה בתקופת המהפכה, הקיסרות והרטורו-ציה, את שנות הקיסרות השניות בהילולא, שנמשכה לאחר כינון הרפובליקה השלישיית ונטשייה מה בבטי-אות עם מלחמת העור למס הירושנה. בשנת 1948 רכש אותה שף צער וכבר נודע בשם רמן אוליבר. ושוב נעשה מוקד משיכה לכל המימוי, בהם קהל נוצץ של יוצרים מן הז האميد. הספרת קולט (שלוחנה הק-בוע רשום על שמה, כמו גם ש-

לייר, האיש שהעוז לכתוב, בת-קופתו, את "טארטיף", נגד הצ-ביעות וההתחרדות של הדתיים, מחזו שהועלה בתיאטרון פאללה-רויאל בשנת 1667, נasser לה-צגה כבר למחורת והותר רק כע-בור שנה וחצי על ידי המלך. מוו-לייר ראוי להערכה מרובה לא רק

לחן. לפ' מציעה מטבח של בר-אסרי דשן ולא מתוחכם, והתח-כחות עם ידענים. פתוח כל יום עד 02:00-00:00 או יותר לזוג. אסור להשתמש בסלולר, וכו' פים זאת. אסור לעשן מקטרת, סייגר - מותר. אין להיכנס מכ-נסיים קצרים וככפי גומי. וס'

(המשך בעמוד הבא)

אהובת זרים, מקבלת בברכה נור-קרים כשרוניים, מטמיעה ומנכשת אוטם לתרבותה. בסן-ז'רמן ניטש אז מאבק בלתי פוסק בין המשי-כה הקומוניסטית למשיכת הלואר-מנית: רובם היו מגאים למחנה קיצוני כלשהו, מה שהביאם לס-год לסתאלין עד להתפסות המ-רה. אחרים, מעטים מהם, שיתפו פעולה עם הכוח הנazi.

בתיקפה פלו, ביתו השני של סארטר, וזה מאגו, והבראס-רי לפ' (Lipp) היו מקומות המ-פגש העיקריים של נוטני הטון. שלושת שוכנים בסן-ז'רמן-דה-פרה, בכיכר הקטנה ולידה. חיים יוшибים בהם אנשיים שלא הכיר-דו את סארטר, מבקשים להידי-מות לו, שואפים להכרה ולתהי-לה, אך ללא סיכוי: הרוח, בפי-אריס, אינה נסكت עוד לבהים שידעה בעבר.

ליפ' היא אנדרטה,ומי שיעוד חולף על פניה ביראת כבוד. בראסרי דז'רמן-דה-שחיזתה מהופה עז הבינה מדוגן, ושהסנוב-אפיל שללה לוח הזיכרון הם זולטן, דידרו, ד'אלamber, מארה, רובספייר, דאנטון, וגם מוליר, ראסין, הוגו, בלזק, בונאפרט, בומרה, ז'ורז' סאנד, ורלן ורבינט קטן, שרשום עליו בגין זמן המתנה המשוער עד להשות השולחן המיוול.

ליפ' נוסדה בשנת 1880. בז-כות העיצוב הפנימי בסגנון לה-בל אפוק, כליל העץ והמראות, התקנות המצוירות והתמור-נות המורכבות מאריחים מצו-רים, והכוזה מונומנט היסטורי מוגן. בזכות הקהלה, הכוזה על ידי משרד התרבות קטור ז'ירון. למי? לגולדמים ביזטר, שהיה לקרו-חותיה: ורלן, פרוסט, ז'יד, סנט-אקספרי, קאמי, מאלו, רומן גאריר, המינגווי, שהתגורר במי-לון טראן החמוד. גם היום תמי-הכנסה הריאשית לגנים צמו-דה לקומדי-פראנס. בהיכן-██ם, שחנים וזרמים מכל העיר-לים. ובין מכירים זה את זה, וה-שיחות מתנהלות משולחן לשוי-

התפריט קטן, ויש בו כמה מנוט קלאסיות משען, הומאז' לגולי-עבר - המדהימה מכולן, יונה בנוסח הנשיין רנייה ה-3,omid אחריה רבויל ממלאים בבד אוז, ובארמאנדייה זגב שוד ב常委会ין מופלא ממש

כמחזאי דגול וROLANDO גם בימ-ינו, אלא גם כאישיות לוחמת. לא בכדי שנאו אותו הפנאטים של תקופתו, החילו עלייו דין נרדף ותבעו את ואשו מהמלך. בקצת הגנים שוכנת המסע-דה לה גראן ופור, שהוא מהטו-בות בעולם. מטבחו של השף, ג'י מארטן (Guy Martin), התגש-בלכל שלמות, המקנה לו שלושה כוכבי מישלן שנה אחר שנה. גראן ואן ופור מגלהת שילוב נדיר של מיקום מהם, חוות גסטרונ-מיית יוצאת דופן, אויריה ייחו-דית מלאה במשק כנפי ההיסטו-ריה ועיצוב שאין שני לו.

אין עוד מסעדת קשורה כל-כך לדברי ימי העיר בכלל ולמ-היפה בפרט. בשנת 1784 הקים פלוני אוברטוט את קפה דה שא-רטר המהדור, שהיה במהלך המ-היפה מקומ מפגשים של המ-לוכנים, ואילו בגנים סביב הת-כנסו מתרנגים הקולניים. עיר-צוב המשעדה - התקורה היפה-פייה, הקירות המציריים, המ-חווצים את הנهر בגשר האמ-עדיה היא מונומנט היסטורי מוגן, ואסור לשנות בה דבר.

בשנת 1820 רכש את המ-קום ז'אן ופור וקרא לו מסע-דת ופור - שם נשמר זה 186 שנים. במקום באו והלכו נסיכם, מדינאים, תעשיינים וגם סופרים

לט אינוorchard מנה עיקרית. טל' Boulevard 151, Saint-Germain לא הרחק מסן-ז'רמן-דה-פרה שוכן לה פרוקוף (Procope) בפאריס (1685). מראשיתו משק את גולי הדור. סופרים, אנטיקופדים וממחנכים בילו כאן ייחדו והכשו את הדעות למפה. השמות החוקקים עלلوح הזיכרון הם זולטן, דידרו, ד'אלamber, מארה, רובספייר, דאנטון, וגם מוליר, ראסין, הוגו, בלזק, בונאפרט, בומרה, ז'ורז' סאנד, ורלן ורבינט קטן, שרשום פרוקוף הוא מזון מסעדת, לא רקה וסבירה באיכותה.

החסודה והמהפכה

חברי האקדמיה הצרפ-תית פועסים ברוחב בונאפא-רט, מכיכר סן-ז'רמן צפונה, בין חניות הספרים העתיקים, לי-שיובותיהם בבית האקדמי של גדת הסן. אם ממשיכים להלאה, חווים את הנهر בגשר האמ-נויות, פונים ימינה והולכים כב-רת דרך, מגעים לגני פאללה-רויאל (Palais-Royal). איאל הכנסה הריאשית לגנים צמו-דה לקומדי-פראנס. בהיכן-██ם, יחו-דו נא מחשבה ז'אן-באטייסט פוקלן, הלא הוא מוו-

קפה ליף. הוכזה
כמנומנט היסטורי מוגן
בזכות העיצוב הפנימי
צילום: ויז'יאל

תירם את החתן (או, בנדיר, רק חמש או ש פעמים ב-100 שנה, את הכלה) של פרט גונקו. הפרס מוענק למי שהזכיר את הספר הנחשב בעיני רוב הנוכחים כתוב ביותר מבין אלה שרואו אור בכך רפתייה במהלך אותה שנה; ואינו זה משנה אם הסופר צרפתי, קני-די, אלג'יראי וכן האלה.

מעט לפני אחת בצהרים יו-צאת מהחדר הבשורה אל נציגי התקשורות הערוכים על מישורי רת המדרגות, או ברחוב, ומופצת בשידור חי. ובעוד העולם הספרדי תי מתחליל לעכל את הידעעה, וה- מול' המאושר מורה לבית הדפוס להדפיס לאלאר מאות אלף עז' תקים, והקהל מתחליל לשנן את שם הסופר, שהוא לא פעם שם חדש, כפי שקרה בנובמבר 2006, ובعود הסופר ההמوم כבר מתכוון ריכשת בית בכפר – נערכת בחדר סעודת מלכים, שתפריטה כב-עט קבוע במסמרות. היא מוגשת בכלים מפוארים, ששמות חבריהם קודמים לחבר השופטים חרוטים בהם.

תחילה, שמניה משנתה בציר מעולה, ומיד הקויאר, שא-אפשר לאפשר בילדיו בארכות הכתה. לו-בסטר ברוטב סרטנים עם יין מרסו מקדים את כבד האוזן. אין אחר כך,بشر. מכיוון שנובמבר הוא עונת הציד, יוגש תמיד בשור חזיד, עם יין בורדו מעולה. לאחר מגש הגבינות, עם בורדו שני טוב לא-פחות, הקינוחים. עם הקפה, טרוף השוקולד והמאקארון של דראן, ארמאנייק יש-זנונו וויש' שזיפים. והגברים, ואולי גם אחת הנשים, יציתו סיירום. וכמיון שסופרי צraft אווות בים לאכול, החבורה נפגשת בד-רוואן לא פעם בשנה אלא פעם בחודש, לארוחה דשנה ולהחבי-עות מוקדמות המאפשרות לנ-פות ולהגיעו איט-אט, בזכות התהי-אבון הבראי, אל הרשימה הסוי-פית. ומהחר? אירו סמלי לא-רו-חה, כמדמוני. טעם להיות סופר בצרפת.

רמים, המולה, אנשים פונים זה אל זה משולחן לשולחן וקוש-רים שיחה – נDIR מADOW בפאрис הגסטרונומית העילית. עם זאת, מקפידים על מקטוון ועניבה. התפריט קטן, ויש בו כמה מנוט קלאסיות ממש, כמו איז' לגודל עבר. המדיהימה מכור לנו, יונה בנוסח הנשייך רנייה ה-3,omid אחריה ריבייל מומלאיםCBD אוזו וארכאנטייה זנב שור בכם-הין מופלא ממש. כל השאר, יצירתי – אך במרומי. יצירתיות במעטה של קלאסיקה.

Le Grand Véfour
rue du Beaujolais, 17
טל' 0142965627
סגור י' ערב, שבת, א'
180-70 אירו לסועד

סעודת הכתורה

בדרך אל האופרה, מסעדת דראן (Drouant). כל שנה, בבורק ים ב' השני בחודש נובמבר, מתקנסת שם החבורה של סופרים קשיישים, גברים, בהם מישל טורנייה וחורחה סמפרון, ונשים. הם פוסעים על הפסיפס שלרגלי גרים המדוגות מהודר, שעיצב ב-1930 "אפיקויר" האדריך אמיל רולמן, עלילם לקומה הראשונה ומטוגנים בטוקלון קטן, מעוצב בסגנון נסיך רועע: קירות ספוני עץ, נברשת מפוארת, ויטרינות עם ספרים,

תחילה, שמניה מבzieר מעולה, ומיד הקויאר, שא-אפשר בילדיו בארכות הכתורה. לו-בסטר ברוטב סרטנים עם יין מרסו מקדים את כבד האוזן. אחר כך,بشر ציד עם יין בורדו. לאחר הגבינות, עם בורדו שני טוב לא-פחות, הקינוחים

ציורים, חפצ'י אמנות וכורסאות נוחות. אווירטו השלווה של הטורק-ליין מתלהת בתב'אתה. לאחר כשותיים של ויכוחים מרימים וה-צבעות חזרות ונשנות, הם מכ-

לה גראן ופור קטינה ומחר' לקת לשני אגפים. השולחנות ערוכים לאורך הקירות, צמודים זה לזה כמו כמו בביבטו. כך קווה, שההתפריט כולל מנות שנשאו את שמותיהם, הטעה הכה-מכופתרת שור-רת אווירה משוחררת. צחוקים מהלו, סארטר ודה בובואר.